

Gemeente van Jezus Christus,

“Velen zeggen: ‘Wie maakt ons gelukkig?’ Heer, laat het licht van uw gelaat over ons schijnen. In U vindt mijn hart meer vreugde dan zij in hun koren en wijn” (Psalm 4:7-8). Wie of wat maakt je gelukkig, waarin vind je vreugde? In dit derde deel van de prekenreeks over de vrucht van de Geest, gaat het over vreugde. Vreugde heeft met blijdschap te maken, met een gevoel van zegen en geluk. Denk eens terug aan een dag, waarop je intens en diep gelukkig was. Je trouwdag misschien, of de dag waarop je zoon of dochter het levenslicht zag? Een vakantie met het gezin, of een zwoele zomeravond in je tuin, de zon die ondergaat?

Samen lachen, genieten van elkaars gezelschap... vreugde is gezond. Vreugde doet een mens goed. Als je vreugdevol in het leven kunt staan, zullen zorgen niet alles overschaduwen. Vreugde zorgt ook voor ontspanning. Veel van wat we doen is een zoeken naar vervulling en vreugde. In de zomer nemen we tijd voor ontspanning; velen gaan op reis naar mooie plaatsen. Maar hoe intens je ook genieten kunt van een vakantie, of een gezellig tuinfeest met familie of vrienden... het gaat ook voorbij. We leven in een tijd waar je niet altijd blij van wordt. Veel mensen gaan gebukt onder stress, hoge verwachtingen of zorgen. Je hoeft het nieuws maar aan te zetten, of je raakt overspoeld met de ellende van de wereld, de strijd tussen volken, de toenemende armoede. En juist daarom, vanwege al die zorgen, en het verdriet dat ons overkomen kan, verlangen we zo intens naar vreugde, naar blijvende en onbezorgde blijdschap.

Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing (Gal 5:22;23a).

Vorige week stond de liefde centraal; niet de sensuele liefde tussen partners, en ook niet de liefde tussen vrienden, maar de *agapè*: de onvoorwaardelijke en barmhartige liefde die van God uitgaat. De liefde die opbloeide en vrucht droeg in Christus; liefde die zichzelf laat geven, zonder voorwaarden, zonder er iets voor terug te verwachten. De onbaatzuchtige liefde, die alles overheeft voor de ander. Liefde is de kern voor een leven in de Geest. Daarom zet Paulus de liefde ook voorop. Vanuit de liefde van God komen al die andere waarden mee: vreugde en vrede, geduld en vriendelijkheid, goedheid en geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Vandaag denken we samen na over de vreugde die God in ons wil laten groeien. En daarbij gaat het niet om een gevoel dat komt en gaat, maar over blijvende vreugde. Vreugde als levenshouding. De vreugde die van God uitgaat. Het Psalmenboek, zo hoorden we al in de bloemlezing van vandaag, staat er vol van. Zoals die woorden in Psalm 4: “In U vindt mijn hart meer vreugde, dan zij in hun koren en wijn” (Ps 4:8). De vreugde die we in God vinden, reikt dieper dan de blijdschap die we vinden in het genieten van brood en wijn, hoe heerlijk en hoe zalig goed voedsel ook mag zijn.

God wil dat wij vreugdevolle mensen zijn. Maar hoe groei je nu in vreugde? Een vreugdevolle levenshouding is immers niet af te dwingen. Er is geen trucje voor of een knop die om kunt zetten. Nu is het goed om even naar de Bijbelse betekenis te kijken van het woord ‘vreugde’. In het Grieks staat er *chara*, een woord dat ‘buitengewoon blij zijn’ betekent. Een woord dat hier sterk op lijkt is *charis*. En dat betekent genade. *Chara* en *charis*: de woorden lijken niet alleen op elkaar, maar hebben ook alles met

elkaar te maken. De buitengewone vreugde die God door zijn Geest in ons wil laten groeien vindt haar bron in zijn genade. *Chara* door zijn *charis*.

Genade. Nog zo'n groot en belangrijk woord. De genade is onlosmakelijk verbonden met de goedheid van de Heer. Het is de rode draad door heel de Bijbel heen. Dat God ons liefheeft om wie we zijn, met al onze fouten. Genade betekent dat hij herstelt wat wij verkeerd deden. De genade van God is zo'n groot geschenk! Het betekent dat wij niets kunnen doen om zijn genade nog meer te verdienen. Zijn liefde wordt ons geschonken. *Charis*, *gratia*, genade. Je kunt er niets voor doen. Het wordt je gegeven omdat God ons liefheeft. Je stomiteiten, alles in ons wat onvolmaakt en onaf is, het ongeduld waarmee wij kunnen reageren, je worstelingen ook... God ziet het allemaal met liefde aan. En is dat dan niet een bron van vreugde?

Als we iets willen leren over de christelijke vreugde, de vreugde die God ons schenkt, dan is het belangrijk om in de eerste plaats in te zien dat het daarbij niet gaat om de vervulling van onze eigen verlangens. Buitengewone vreugde vind je niet in allerlei dingen die je moet hebben of mee moet maken. Al die dingen die door de reclamewereld dagelijks op ons af komen en ons beïnvloeden. Verre reizen, parfums, mooie kleding en nieuwe snufjes... op zichzelf allemaal mooie dingen waar je van genieten kunt.

Maar de Bijbelse vreugde gaat niet om een houding van consumeren. Wanneer we het hebben om de vreugde van God, dan gaat het om een levenshouding, die niet opkomt uit uiterlijke dingen die mooi en goed zijn. Nee, hier gaat het om een diep vervullende vreugde die groeit vanuit ons binnenste. Een levenshouding die steeds meer doordrongen raakt van vreugde, van blijvende, overvloedige en liefdevolle vreugde.

Dat vreugde en genade alles met elkaar te maken hebben blijkt ook uit Lucas 15. We lazen vandaag de gelijkenis van het verloren schaap. Op de achtergrond van dit verhaal resoneert Psalm 23 mee, dat prachtige en troostende lied van David over God als herder.

*De Heer is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.
Hij laat mij rusten in groene weiden
en voert mij naar vreedig water,
Hij geeft mij nieuwe kracht
en leidt mij langs veilige paden
tot eer van Zijn naam.*

Psalm 23:1-3

De Heer is mijn herder! Dat is een geloofsbelijdenis: het vertrouwen dat God met je meegaat, en je de weg wijst. Zoals een goede herder draagt hij je als je zelf niet meer verder kan, en geeft hij rust als je moe en uitgeput bent. Van religieuze leiders werd verwacht dat zij optreden als goede herders; dat zij oog hebben voor kwetsbare mensen en voor hen zorgen, zoals een herder voor zijn schapen zorgt.

De Farizeeën en de Schriftgeleerden zijn aan het morren omdat Jezus met tollenaars en met zondaars eet. In hun houding is weinig vreugde te ontdekken. Het woord 'morren' duidt op een mopperende, boze houding. Denk daarbij ook aan het gemor

van Israël in de woestijn, en de verongelijkte klagende houding waarin elke vorm van dankbaarheid vervliegt. De Farizeeën en Schriftgeleerden hebben kritiek op Jezus en begrijpen niet waarom Jezus aandacht besteedt aan mensen die zich niet houden aan Gods wetten, en zij die samenwerken met de Romeinen. Maar in hun gemopper wijzen ze ook Jezus af. Je hoort de afwijzing terug in hun gemopper: die man daar (*houtos* = die daar) ontvangt zondaars en eet met hen.

En terwijl Lucas het nog heeft over tollenaars en zondaars, worden de mensen die bij Jezus komen door de Farizeeën en Schriftgeleerden onder één noemer geplaatst: zondaars zijn het. Maar dan houdt Jezus hen een gelijkenis voor. 'Wie onder jullie die honderd schapen heeft, waarvan er één verloren is geraakt' Jezus vraagt aan hen of zij de 99 andere schapen zouden achterlaten, om dat ene gewonde dier te vinden, het op hun schouders te heffen en terug te brengen naar de kudde. In Jezus' woorden klinkt de kritiek van de profeet Ezechiël door op de leiders van Israël, die de taak hadden om goede herders te zijn voor hun volk.

'Wee, jullie herders van Israël, want jullie hebben alleen jezelf geweid' (Ez 34:2). Keer op keer klinkt bij de profeten van Israël hetzelfde lied: er was geen zorg voor kwetsbare en gewonde dieren; verjaagde dieren werden niet teruggehaald, verdwaalde schapen niet gezocht.

De Farizeeën en Schriftgeleerden hebben kritiek op Jezus omdat hij doet wat zij hadden moeten doen. Jezus laat de 99 gezonde dieren achter om dat ene verdwaalde dier te gaan zoeken. Tegenover de genadeloze houding van de Farizeeën en Schriftgeleerden, is er bij Jezus vreugde om dat ene dier dat teruggevonden wordt. Jezus kijkt met een liefdevolle en genadige blik naar mensen die verloren lopen; de man of de vrouw die tot inkeer komt, de mens die een nieuwe weg inslaat: daarin vindt hij vreugde. En Jezus kijkt daarbij over de grenzen heen van Israël. Hij gaat buiten de geijkte paden. En hij nodigt de Farizeeën en de Schriftgeleerden ook uit om te delen in zijn vreugde. Om met nieuwe ogen te kijken naar de mensen buiten de eigen kudde, en hoezeer zij Gods liefde en genade nodig hebben.

Een levenshouding van vreugde: als wij daarin willen groeien mogen wij naar Jezus kijken, hoe hij liefdevol en genadig met mensen omging, hoe hij zijn leven ook gaf voor ons. 'Dan zal uw vreugde volkomen zijn', schrijft Johannes (Joh 15:11). Maar nu denk je misschien: hoe kom ik bij die vreugde, te midden van alle dalen en diepten van het leven? Want er gebeurt soms veel dat de vreugde kan verstoren. Zorgen bijvoorbeeld om je kinderen of dierbare vrienden; of ziekte en pijn. Als gebreken je leven gaan bepalen, neemt dat veel vreugde weg.

Maar de vreugde die we in Jezus vinden, wil niet zeggen dat er nooit zorgen zullen zijn of tegenslagen. Karl Barth ze eens: "vreugde is de eenvoudigste vorm van dankbaarheid". En dat vind ik een mooie gedachte. Een vreugdevolle levenshouding betekent misschien wel ten diepste dat je leven kunt vanuit een innerlijke houding van dankbaarheid, dat je vrede hebt gevonden met je levensgeschiedenis, en danken kunt om alles dat je gekregen hebt.

‘Wees altijd verheugd’, schrijft Paulus aan de Tessalonicenzen. Nu bedoelt Paulus niet dat wij altijd blij moeten zijn. Want ook Paulus weet wat pijn en lijden is. Op zijn vele zendingsreizen kreeg hij te maken met grote tegenslagen: hij werd aangevallen en uitgelachen; hij kreeg te maken met tegenstand en vijandigheid, met ziekte en ontbering. Paulus werd gevangengezet en uiteindelijk ter dood gebracht. En ook in ons eigen leven gebeuren er dingen die om te huilen zijn. Ieder van ons krijgt te maken met teleurstellingen en verdriet. Maar Paulus schrijft niet dat we blij moeten zijn met wat ons overkomt.

Paulus bedoelt dat je de keuze kunt maken om blijmoedig in het leven te staan, ook als je overvallen wordt door verdriet. Dat je leeft vanuit de hoop, en de liefde die opbloeide in Jezus. Dat je altijd het goede blijft zien. Wij hebben nogal eens de neiging om geluk en blijdschap te verbinden met de afwezigheid van de dingen, waar we liever niet mee te maken krijgen zoals pijn, teleurstelling en verdriet. Als we geen pijn hebben en niet teleurgesteld worden, vermoeden we dat we gelukkig zijn. Het is de ziekte van deze tijd: het onvermogen om met kwetsbaarheid te kunnen leven.

Paulus verbindt de vreugde met dankbaarheid en het gebed. ‘Wees altijd verheugd, bid onophoudelijk, dank God onder alle omstandigheden, want dat is wat hij van u, die één bent met Christus, verlangt’ (1 Tess 5:16-18). De vreugde wordt ons geschonken in Jezus, omdat hij zijn leven voor ons heeft gegeven. Maar een vreugdevolle levenshouding is ook een keuze. En daarbij zijn dankbaarheid en gebed van wezenlijk belang. Het vraagt om oefening. Dat je God blijft zoeken in het gebed, ook als tegenslagen je overvallen, en dat je God kunt blijven danken om alles wat je gegeven werd. Dat je het goede blijft zien, dat je hoop houdt, en de liefde vasthoudt. Dat vraagt om oefening. Je kunt er elke dag in groeien. En je hoeft het niet alleen te doen. Bid ervoor... leg je hart open en vraag God om door zijn heilige Geest leiding te geven. Dank God voor het licht van de zon, voor gras dat groeit en vogels die fluiten. Dank hem om de liefde die je mocht ontvangen, voor vriendschappen en warmte.

Maar als je groeien wilt in vreugde, probeer dan ook zelf genadig te zijn. Kijk naar Jezus, hoe hij met mensen omging. Wees niet zo hard voor jezelf als iets niet lukt, brand jezelf niet af. Want niet alles hoeft perfect te zijn. Wees ook genadig voor anderen. Reken mensen niet af op hun fouten; probeer geduldig en vriendelijk te blijven. Laat niet toe dat frustratie en moedeloosheid je gemoed gaan beheersen. Laat het niet toe, dat de Geest wordt uitgedoofd. Vermijd het kwaad, in elke vorm dan ook, en behoud wat goed is. Deel uit van de liefde die je zelf hebt mogen ontvangen, en je hart zal volstromen met de vreugde van de Heer.

Geloofd zij Christus onze Heer, Hij die onze vreugde is en ons geleerd heeft wat liefde is. Dat zijn vreugde je dragen mag, dwars door alles heen. Want zijn liefde voor ons duurt voor eeuwig, ook als het leven moeilijk is. Moge het zo zijn: dat zijn vreugde onze kracht zal zijn. Dat rust en vrede in jou ontluiken mogen, zodat je met een vreugdevol en blijmoedig hart mens mag zijn. Mens zoals Hij dat bedoeld heeft: genadig en liefdevol voor anderen, een mens die zichzelf ten volle aanvaarden kan omdat je weet met heel je hart: de Heer is mijn herder, ik hoef niets te vrezen. Want Hij is bij mij, alle dagen van mijn leven.